

İmran VERDİYEV

Azərbaycan Respublikasının Əməkdar müəllimi

E-mail: verdiyev58@internet.ru

https://doi.org/10.59849/2309-7949.2025.4.33

OĞUZ RAYONUNDA DƏDƏ QORQUDUN İZİ İLƏ

Açar sözlər: Oğuz rayonu, Daşüz, Bayan kəndi, Daşağıl, Oğuz folkloru, Qazanın ağılı, Qarabulaq, Qarabaldır, yaxni, Xızovuz dağı, Ərdağ.

РЕЗЮМЕ

ПО СЛЕДАМ ДЕДЕ ГОРГУДА В ОГУЗСКОМ РЕГИОНЕ

В статье показано, что события в эпосе «Китаби-Деде Горгуд» также происходили на территории Огуза (ранее Варташен) небольшого региона Азербайджана. Другими словами, Огуз также был родиной героев Деде Горгуда. Они не приходили сюда и не проходили через него. Здесь находятся курганы предков и их собственные могилы. В статье говорится о топонимах, которые резонируют с персонажами, мотивами, понятиями и словами эпоса в этом районе, о легендах, собранных здесь, о том, что некоторые блюда и некоторые комплексы одежды, относящиеся к кухне эпоса, используются и сегодня, и о том, что язык эпоса по-прежнему является глубоко укоренившимся языком среди жителей региона. На основе фактов доказано, что Огузский регион входит в историко-географическую область эпоса «Китаби-Деде Горгуд».

Ключевые слова: Огузский регион, Дашуз, село Баян, Дашагил, огузский фольклор, ум Газана, Гарабулаг, Гарабалдир, яхни, гора Хызовуз, Ардаг.

SUMMARY

ON THE TRACK OF DEDE KORKUT IN OGUZ REGION

The article shows that the events of the epic "Kitabi-Dede Korkut" also took place in the territory of a small region of Azerbaijan - Oghuz (formerly Vartashe). In other words, Oghuz was also the homeland of Dede Korkut's heroes. They neither came here nor passed through it. Both the burial mounds of their ancestors and their own graves are located here. The article cites the results of archaeological excavations in the region, place names in the region that coincide with the characters, motifs, concepts and words of the epic, legends collected from here, some dishes and clothing complexes related to Dede Korkut cuisine are still used today, and the language of the epic is still deeply rooted among the inhabitants of the region. Based on the facts, it is proved that the Oghuz region is included in the historical and geographical area of the epic "Kitabi-Dede Korkut".

Key words: Oghuz region, Dashuz, Bayan village, Dashagil, Oghuz folklore, Gazan akili, Garabulag, Garabaldir, yakni, Khizovuz mountain, Ardag.

Giriş. Xalqımızın ümummilli lideri H.Əliyev deyirdi: “Bizim zəngin tariximiz, qədim mədəniyyətimiz və milli mənəvi dəyərlərimiz “Kitabi-Dədə Qorqud” eposunda öz əksini tapmışdır. Bu epos bizim ümumi sərvətimizdir və hər bir azərbaycanlı onunla haqlı olaraq fəxr edə bilər. Bu, bizim ana kitabımızdır. Gənclik bu kitabı nə qədər dərindən bilsə, millətini, xalqını, vətəninə, müstəqil Azərbaycanı bir o qədər çox sevməkdir...” “Kitabi-Dədə Qorqud” həm də bizim etika kitabımız, əxlaq kodeksimizdir. Böyüyə hörmət, ata-anaya məhəbbət, iman və eti-

qad, namus və qeyrət, ailəyə, torpağa, vətənə sədaqət – bu insani keyfiyyətlər, mə-nəvi məziyyətlər Qorqud övladlarının qanına ana südü, ata nəfəsi ilə birlikdə daxil olur və son mənzilə qədər onlarla birlikdə gedir. Dədə Qorqud dünyasındakı milli dəyərlər, stereotiplər, ritullar sistemi əslində hər bir azərbaycanlının varlığının ayrılmaz hissəsidir [1, səh. 6].

Akademik T.Hacıyev isə “Kitabi-Dədə Qorqud” dastanını türkün yeddi möcüzəsindən biri hesab edirdi. O deyirdi ki, “Kitabi-Dədə Qorqud” Oğuzun tarixidir. “Kitabi-Dədə Qorqud” Oğuzun dövlətçiliyidir, “Kitabi-Dədə Qorqud” Azərbaycanın tarixi coğrafiyasıdır” [2, səh. 220].

Tədqiqatçılar yekdilliklə qeyd edirlər ki, “Kitabi-Dədə Qorqud”dakı hadisələr, əsasən, Azərbaycanda və qismən də Anadolu ərazilərində cərəyan edir. Dastanın ilk tədqiqatçılarından V.Bartold yazırdı ki, “Qorqudun adı ilə bağlı bu epik silsilə çətin ki, Qafqaz mühitindən kənarı yaradıla bilər”. Tədqiqatçılar K.İnostrantsev, M.F.Köprülü, A.Kononov, H.Araslı, Ə.Dəmirçizadə, V.Jirmunski, M.H.Təhməsim, A.Nəbiyev, N.Cəfərov, O.Ş.Gökyay və digərləri də bu fikrin tərəfdarıdır.

Dastan haqqında kifayət qədər araşdırma aparılmışdır. Biz bu barədə deyilən və yazılanları təkrarlamaq istəmirik. Bu yazıda ancaq Azərbaycanın kiçik bir bölgəsi olan Oğuz rayonunun ərazisində Dədə Qorqudun, dastanlardakı hadisə və qəhrəmanların izləri (arxetipləri) haqqında söhbət açmaq istəyirik.

Əsas hissə: Xalq yazıçısı Anarın dediyi kimi, Azərbaycanın hər guşəsindən Dədə Qorqud dünyasının ətri gəlir [3, səh.14].

Bütün Azərbaycan ərazisi kimi Oğuz rayonu da Dədə Qorqud qəhrəmanlarının doğma yurduudur. Onlar burada nə köçəri-gəlmədirlər, nə də ötüb-gedəndirlər. Dədə-baba kurqanları da, öz qəbirləri də buralarda yerləşir. Arxeoloji tədqiqatlar nəticəsində əldə edilmiş maddi-mədəniyyət nümunələri təsdiq edir ki, bu ərazidə neolit və eneolit dövrlərindən insanlar toplaşmışdır. Vaxtı ilə Azərbaycan arxeologiyasının banilərindən biri, tanınmış arxeoloq S.Qaziyev rayonun Vardanlı (indiki Kərimli) və Qarabaldır kəndlərindən cənubda qazıntı işləri aparmış, qədim yaşayış yeri və kurqanlar aşkarlamışdır. Böyük alim qədim qəbirlərdən, daş qutu abidələrdən 2500–3000 il bundan əvvələ aid edilən maddi-mədəniyyət nümunələrini taparaq elm aləminə bildirmişdir [4, səh. 25-52]. Bu tapıntılar çox uzaq keçmişimizdən, Dədə Qorqud dünyasından xəbər verir.

Rayon ərazisində dəniz səviyyəsindən 1150 və 1160 metr yüksəkdə olan Baş Daşağıl və Filfilli kəndlərinin şimalında yaşı bilinməyən, tədqiq olunmamış, əhalinin bu gün də “uğuz qəbirləri” adlandırdığı, “Kitabi-Dədə Qorqud” dastanında boylarla səsləşən nəhəng qəbirlər hələ də qalmaqdadır [5].

Rayon ərazisində “Kitabi-Dədə Qorqud” dünyası, dastanın personajları, motivləri, anlayışları və sözləri ilə uyğun gələn xeyli yer adları – toponimlər vardır. Tarix üzrə fəlsəfə doktoru Z.Cavadovanın yazdığı kimi, yurdumuzun tarix salnaməsi olan “Kitabi Dədə-Qorqud”la səsləşən bu toponimlər bölgənin zəngin və qədim tarixindən xəbər verir [6, səh. 8]. Əslində, Dədə Qorqud dünyası ilə səsləşən bu adlar torpağa sancılmış oğuz-türk möhürləridir.

Rayon ərazisindəki Daşüz sahəsi, ona yaxın bölgədəki Qazan xan qalası, Oğuz şəhərinin cənubundakı Bayan kəndi, onun yaxınlığındakı Bayandur talası (bura “Baydar talası” da deyirlər), Oğuz şəhərinin və Xaçmaz kəndinin yaxınlığındakı Oğuz (bəlkə də, quz) və Qız qalaları, Muxas yaşayış məntəqəsinin yaxınlığındakı Maluq qalası, Baş Daşağıl kəndində Qazanın ağılı deyilən ərazi onların Dədə Qorqud soraqlı olmasını söyləyir. Daşüz yaxınlığındakı Qazan xan qalasının “Kitabi-Dədə Qorqud” dastanının əsas personajlarından, Oğuz elinin Salur boyundan olan Qazan xanla bağlı olduğu ehtimal olunur.

Daşüz adı da dış oğuzlarla əlaqələndirilir. Həmçinin Daşağıl sözü dış ağıl kimi izah olunur.

Baş Daşağıl kəndinin yaxınlığındakı “Qazanın ağılı” isə Qazan xanın qoyun sürülərinin saxlandığı yer olub. Ərazinin heyvandarlıq üçün çox əlverişli olması, yaxınlıqdakı yaylaqlardan birinin “Qazandurmaz” (və ya Qazanuçan) adlanması da bu ehtimalı gücləndirir. Yəqin ki, Qazan xanın qoyun sürüləri Dərbəndlə yanaşı, burada da bəslənmişdir. Hətta burda qoyunlar üçün daşdan ağıllar da düzəldilibmiş. “Qazandurmaz”ı isə həm də Qazan xanın dayanmadan ötüb keçdiyi dağ kimi izah edirlər (3, səh. 14).

Rayondakı Bayan və Bayandur talası toponimləri isə dastandakı xanlar xanı Bayandır xanla əlaqələndirilir. Bayandurlar qədim türk tayfa adı olmaqla tarixdə mühüm iz buraxmışlar. Bayat eli, Bay komponenti də eyni soy olmaqla iç oğuz soyuna mənsubdur.

Oğuz rayonundakı Qarabulaq (bu adda Azərbaycanın digər rayonlarında, Qərbi və Cənubi Azərbaycanda, İranda, Gürcüstanda, Qazaxıstanda, İnqüşetiyada və Türkiyədə də çoxlu kəndlər vardır) və Qarabaldır (bu adda Qaxda da kənd mövcuddur) kənd adları da dastanın qəhrəmanları Qarabudaq, Qaragünə və Oğuz boylarından biri olan “Qarabölük”lərlə bağlı ola bilməzmi?! Tədqiqatçılar göstərir ki, Günə və Budaq adlarında “qara” sözünün işlədilməsi igidlərin güc və qüdrətini ifadə etməkdən əlavə, həm də nəsildən nəslə keçən bir əlamətin göstəricisi kimi çıxış edir. Tədqiqatlarda göstərilir ki, “qarabaldır” Azərbaycan xalqının etnogenezində iştirak etmiş qədim türk tayfalarından birinin adı olmuşdur (8, səh. 80). Qarabulaq kəndində isə qədim alban məbədləri hələ də durur. “Kitabi-Dədə Qorqud” dastanlarının qəhrəmanları Qarabudaq, Qaragünə kimi Qarabaldır, Qarabulaq kənd adları da türk mənşəli olub, çox qədimdir.

Xalxal kəndinin şimalında Böyük Qafqazın cənub yamacında olan Xızovuz dağının adı da özündə “Xızır” şəxs adını və “Oğuz” tayfa adını hifz etmişdir və dastanın “Dirsə xan oğlu Buğac xan boyu”nu xatırladır.

Bu toponimlər göstərir ki, Oğuzun ərazisi də Dədə Qorqud, Bayandur xan, Qazan xan və digər dastan qəhrəmanlarının yurd yeri, ata-baba məskəni olmuş, onların şanlı tarixi bütün Azərbaycanda olduğu kimi, onun kiçik bir parçası olan Oğuzda da yazılmışdır. Bunlar həm də azərbaycanlıların bu torpaqlarda yaşamalarının çox uzaq tarixinə ən tutarlı dəlildir.

Oğuz rayonunda “Kitabi-Dədə Qorqud”un izlərinin varlığının bir başqa sübutu da bölgənin folklor nümunələrinin dastanın mövzuları ilə paralellik təşkil etməsidir. Oğuz rayonundan toplanmış “Daşüz haqqında”, “Uğuz baba”, “Oğuz xan dayanan yer” adlı rəvayətlərdə [7, səh. 53-55], həmçinin bir sıra atalar sözlərində və alqışlarda bu paralelliyi aydın görmək mümkündür. Məsələn, “Daşüz haqqında” rəvayətdə oxuyuruq: “Nəsrullah kişi (rayonun Xaçmaz kənd sakini – söyləyicidir) deyirdi ki, kənddə bizim tayfaya, uruq-turuğumuza “qurdlar” adı vermişdilər. Daşüzdə çəltik zəmisini olardı. Lap qədim əyyamlarda isə buralarda uğuzlar, yəni ki, bizim ulu babalarımız yaşamışlar. İri, sağlam insanlar olublar. Hərəsinin də bir atı varmış. Azad, şən həyat sürürmüşlər. Çox qoçaq, işlək olan uğuzlar ha bu dərədən bizim Xaçmaz dağları tərəfə İçüz, ha o tərəfə, Ərəş tərəfə isə “Daşüz” deyərmişlər. Həm də ha bu Daşüz deyilən ərazi günbatana, Şəkiyə, Qaxacan uzanır” [7, səh. 53]. Mətndəki “uğuzlar”, “İçüz” və “Daşüz” kəlmələri diqqəti xüsusi olaraq cəlb edir. Bu kəlmələr “Kitabi-Dədə Qorqud” dastanındakı “oğuz, iç və dış oğuz” sözlərini ehtiva etməklə bu yerlərin də dastan qəhrəmanlarının vətəni olduğunu göstərir.

Və yaxud “Uğuz baba” rəvayətində deyilir: “Uğuz baba Adəmdən çox sonra, bizim əyyamdan isə çox əvvəl yaşayıb...Yeddi yüz yetmiş yeddi il ömür sürüb. Oğul-uşağının, nəvə-nəticələrinin sayını özü də bilmirmiş. Hamı ondan məsləhət almış. Ölənə yaxın iki yüz əlli yaşlı oğlunu yanına çağırıb iki vəsiyyəət edib.

Birinci vəsiyyəti ha bu olub ki, azalmağınızdan qorxuram, çalışın azalmayın, küsöyü dağılan ocaq tez sönər. İkinci vəsiyyəti də həblə olub ki, vətən, həyat dünyaya gəlib üstündə gəzdiyiniz torpaqdan başlanır, torpağı sevin, qoruyun, torpaq uğrunda ölümə yox, öldürməyə gedin. Bəli, bizim Uğuz babamız həblə baba imiş. Allah ona rəhmət eləsin!” [7, səh. 55].

Gördüyünüz kimi, bu rəvayət də “Kitabi-Dədə Qorqud” dastanında təsvir olunan cəmiyyətin etnik tərkibini təşkil edən, turkdilli xalqlardan olan “babamız” oğuzları yada salıb, Dədə Qorqud öyüdlərini xatırladır. Unutmyaq ki, mifoloji mətnlərdə, əfsanə və rəvayətlərdə “çəyirdək qədər də olsa, tarixi gerçəklik mayası olur”. Bu tipli örnəklər əslində rəvayətləşmiş xalq yaddaşdır ki, dastan öz izlərini həmin nümunələrdə hiş edib saxlayır.

“Kitabi-Dədə Qorqud” dastanı “xalqımızın yerini-yurdunu, elini-obasını, oğullarının-qızlarının söz-söhbətlərini, görkəmlərini, adlarını, inanc və tapınaqlarını, geyim-kecimlərini və yeyib-içdiklərini...” yerli-yataqlı əbədiləşdirib [3, səh. 5]. Dastanda adı çəkilən geyim-kecimlərin, yemək və içkilərin tədqiqi göstərir ki, maddi mədəniyyət sahəsində ənənələr itməmiş, onlar cüzi dəyişikliklərlə günümüzə qədər gəlib çatmışdır.

Oğuz mətbəxinin izinə rayonda indi də addımbaşı rast gəlmək mümkündür. Buna aid xeyli nümunə göstərmək mümkündür. Lakin biz bir nümunə ilə kifayətlənəcəyik. Söhbət “Kitabi-Dədə Qorqud”da adını eşitdiyimiz “yəxni”dən (yaxnidən) gedir. Yəni, əsasən, qoyun ətindən, daha keyfiyyətli sayılan qara qoyun ətindən bişirilərdi. Lakin etnoqrafik materiallar yəxninin məişətdə həm qoyun

və həm də mal ətindən bişirilib, qovurma deyil, soyutma olduğunu təsdiq edir. Əksər zonalarda əhalinin mətbəx məişətindən çıxsa da, bir sıra zonalarda, o cümlədən Oğuzda indi də hazırlanmaqdadır. Yaxını süfrəyə yəxnikeş adlı xüsusi qabda verilərdi, adətən, mərasim xörəklərindən sayılırdı. “Kitabi-Dədə Qorqud” dastanlarında “yəxni” kimi qeyd olunan bu yemək növü oğuzluların, həmçinin aborigen Oğuz udilərini mətbəxində bu gün də yaşadıdır. Mal ətindən hazırlanır. İri tikələrdə doğranıb qazanda bişirilən soyutma ətdir. Soğan tökülür. Soğan və istiot ət bişdikdən sonra üstünə tökülüb süfrəyə verilir [7, səh. 191].

Yeməklər barədə dediklərimizi geyimlər barədə də deyə bilərik. Rayonun ucqar kəndlərində “Kitabi-Dədə Qorqud”da adı çəkilən börk və külah (kişi baş geyimləri), cübbə (üstədən geyilən uzun ətkli, enli və düyməsiz geyim) kimi geyimlər eyni adla adlanaraq, son dövrlərə kimi dəbdən düşməmişdir.

“Kitabi-Dədə Qorqud” dastanında börk ifadəsinə Qaraca Çobanın dilindən bu şəkildə rast gəlirik: “Başındakı turulğanı nə öyərsən mərə kafir, başındakı (keçə) borkümçə gəlməz mana”. Borkün təpəsi şiş uclu olurdu. Bəzi tədqiqatçılar borkün adının türk xalqlarının totemlərindən biri olan “boz qurd”–“börü”, “börü”nin adından törəndiyini iddia edirlər. Bəzi tədqiqatçılar isə onun “bürümək”, “bürük” sözlərindən yarandığını söyləyirlər.

Börkdən fərqli olaraq külahlar konus şəkili olub, təpə hissəsində qotazı olmuşdur. “...altı oğac dərisindən, külah etsə, qulaqlarını örtməyən qolu-budı xarınca, uzun baldırları incə, Qazan bəgün dayısı At ağızlu Aruz qoca çapar yetdi” cümləsindən də bəlli olur ki, oğuzların külahı da qoyun dərisindən, xüsusilə erkək dərisindən tikilmişdir.

Cübbə isə həm kişi, həm də qadın üst geyim kompleksini tamamlayan qədim tarixə malik libas növüdür. Cübbə yapıncısayağı gen gövdəli geyim tipi olub. Çuxadan fərqli olaraq, cübbəni bilavasitə qoldan bədənə geymir, sadəcə çiyinə alıb ona bürünürmüşlər. Kişi cübbəsindən fərqli olaraq qadınların cübbəsinin yaxasının kənarlarına və ətəyinə qiymətli xəz dəri tikilmişdir.

Rayonun Baş Daşağıl, Filfilli, Qarabulaq, Xalxal kəndlərinin yaşlı sakinlərinin söylədiklərinə görə, onların ata-babaları həmin geyimləri özləri hazırlayırmışlar. Hətta ayrı-ayrı kəndlərdə bunları hazırlayan xüsusi adamlar varmış.

Dastanın ümumi məzmunundan da belə məlum olur ki, oğuz cəmiyyətində dağlar səmaya ən yaxın yerlər kimi Göy Tanrısı ilə əlaqəni simvolizə edir və müqəddəs yerlər hesab olunur. Dağın sakral statusu dastanda əhatəli formalarda öz əksini tapmışdır. Oğuzlar dağlara təbii forması kimi baxmır, həm də onları qoruyucu, müqəddəs varlıqlar kimi qəbul ediblər. Dağlar türklər üçün təkə ibadət yeri deyil, həm də mühüm mərasimlərin, ayinlərin, qurbanların kəsildiyi yerdir. Xüsusilə mühüm hadisələr və ya fəlakətlər zamanı insanlar dağlara çıxıb tanrılardan kömək diləyirdilər. Bu inanc türklərdə “dağ kultu” kimi tanınır.

Araşdırmalar göstərir ki, hazırkı Oğuz rayonu ərazisində dağ kultunun izlərinə hələ də rast gəlinir. Məsələn, Xalxal kəndinin şimalındakı Ərdağ və Xızovuz, Qarabulaq kəndinin şimal-şərqindəki Pirdağ və Yaqublu kəndinin şimal-şərqində-

ki Ərdağ bir zamanlar əhalinin intensiv ziyarət etdikləri, mühüm mərasimlərin, ayinlərin keçirildiyi, qurbanların kəsildiyi, Tanrıdan kömək diləndiyi dağlar olub. Bu məkanlar indi də müqəddəs sayılmaqdadır.

Oğuz şivə sözlərinin “Kitabi-Dədə Qorqud” dastanlarındakı izlərinin müəyyənləşdirilməsi göstərir ki, dastanda işlənmiş bir çox sözlər, tipik idiomlar, ibarələr, məsəllər və atalar sözləri rayon sakinlərinin dilində indi də canlıdır, dipdiridir, eşidilməkdədir. Anaru (kənar), becid (tez), birər (bir-bir), qalabalıq/qələbəlik (böyük), di (təkid, əmr ədatı), zaval (ziyan), tıxmaq (acgözlüklə yemək), toxlu (6 aylıq qoyun balası), dürtüşmək (zorla bir yerə girmək) kərrə (dəfə), bozlamac (soba üzərində bişirilən fətir), şivən (hay-küy), yəlaq (yalaq), öylə (elə) nola (nə ola), yaraq (silah), qanrılmaq (dönmək), yavuq (yavuqlu), yamaç və s. onlarla belə sözlər dediyimizə sübut sayıla bilər. Tarixçi Z.Ə.Cavadova haqlı olaraq yazır ki, “Bu gün Dədə Qorqud qəhrəmanlarının dilindən qopan şirin oğuz türkcəsini kim öz qulaqları ilə eşitmək istəyirsə, Şimal-Qərbi Azərbaycana gəlsin, Şəkinin, qədim Taraqayın (Qaxın) dağ kəndlərinə – Baş Köynüyə, İlisuya, Sarıbaşa getsin, Zaqatalanın, Balakənin – muğal kəndlərinə baş vursun, Oğuz, Qəbələ camaatı ilə görüşsün! Bu yerlərin istiqanlı camaatının minillərlə qoruyub saxladığı qədim türk məişəti ilə canlı təmasa girsin!” [6, səh. 3]. Bu sayaq ifadələr və sözlər əsrlər boyu dəyişikliklərə uğrasalar da, xalqın deyim və düşüncə tərzinin uzun tarixi müddətə sabit qaldığını da göstərir [3, səh. 13].

Nəticə: Zənn edirik ki, qeyd etdiklərimiz Oğuz rayonunun da “Kitabi-Dədə Qorqud” dastanının tarixi-coğrafi arealına daxil olduğunu sübut etmək üçün yetərli sayıla bilər.

ƏDƏBİYYAT

1. “Kitabi-Dədə Qorqud ensiklopediyası”, I cild, 622 səhifə, “Yeni nəşrlər evi”, Bakı-2000, səh:6
2. Hacıyev T. “Dədə Qorqud kitabı”: tariximizin ilk yazılı dərslisi” (“Dədə Qorqud” eposunun elm aləminə bəlli olmasının 200 illiyinə həsr olunur), 344 səhifə, Bakı - 2014, Elm və təhsil, səh. 220
3. Anar: “Dədə-Qorqud dünyası”, 190 səhifə, “Yeni nəşrlər evi”, Bakı-1999.
4. Qazıyev S.M. “Vardanlı arxeoloji qazıntılarının hesabatı” (1956-cı il)/Azərbaycan SSR Elmlər Akademiyasının Xəbərləri. İctimai elmlər seriyası, 1960, № 4, s. 25-52
5. DomayurdunslngiKITAB (3).pdf
6. Cavadova Z.Ə.: “Şimal-Qərbi Azərbaycan (tarixi-demoqrafik tədqiqat)”, 87 səhifə, Bakı- 1999, “Altay” nəşriyyatı, səh: 8/13
7. “Oğuz-Qəbələ folkloru” (tərtibçi şair, folklor tədqiqatçısı Y.Rzayev), 204 səhifə, Bakı - 2023, səh: 53-55/191
8. Nuriyev E. “Azərbaycan SSR Şəki – Zaqatala zonasının toponimiyası”, Bakı, Elm, 1989

